

Dato: 4. september 2025
Sagsnr.: 23/13530
Klagenr.: 1053549
Sagsbehandler: DIHL

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**Miljø- og
Fødevareklagenævnet**
Toldboden 2
8800 Viborg

ÆNDRING af dispensation til opførelse af sømærke inden for fredning i Hjørring Kommune

Tlf.: 72 40 56 00
CVR-nr.: 37795526
Nævnets e-mail:
mfkn@naevneshus.dk
www.naevneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 78, stk. 3.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse af 2. oktober 2023 om dispensation til at opføre et sømærke inden for fredning på matr.nr. 38az Tversted By, Tversted, på adressen Tannisbugtvej 123, 9881 Bindslev, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet som senest ændret ved lov nr. 640 af 11. juni 2024 om ændring af lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Afgørelsen er den 24. oktober 2023 påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforenings lokale afdeling i Hjørring.

Klager har anført, at en genopførelse af det ansøgte meget store sømærke vil være i strid med fredningens formål om at bevare de åbne og varierede klitlandskaber, og i strid med fredningsbestemmelserne om, at der inden for fredningen ikke må etableres faste anlæg, herunder tårne. Det er klagers opfattelse, at et ønske om at genkalde historien ikke kan legitimere genopførelse af sømærket i et så sårbart landskabs- og naturområde. Klager har i den forbindelse påpeget, at fredningen ikke har til formål at sikre kulturhistoriske værdier, og at sømærket i øvrigt ingen betydning har for navigationen til søs. Det er derfor klagers opfattelse, at de landskabelige værdier må gå forud for de kulturhistoriske værdier, hvorfor klager ønsker, at fredningsnævnets afgørelse om dispensation ændres til et afslag.

Til klagen er der som bilag vedlagt støtteerklæringer fra Dansk Botanisk Forening (Jyllandskredsen) og Friluftsrådet. Dansk Botanisk Forening har heri fremhævet, at opførelsen af sømærket vil øge slitage på klitterne i området, som ifølge foreningen allerede er udsat for betydeligt slid. Friluftsrådet har anført, at der ikke længere kan tales om kulturhistorisk betydning, da det tidligere sømærke har været fjernet i omkring 80 år, og projektet ses derfor som en nyopførelse, der vil forstyrre det unikke og uberørte landskab. Friluftsrådet har desuden anført, at projektet er i direkte modstrid med den kun to år gamle landskabsfredning.

2. Sagens oplysninger

2.1 Området

Sagen vedrører en ejendom på matr.nr. 38az Tversted By, Tversted, beliggende på adressen Tannisbugtvej 123, 9881 Bindslev i Hjørring Kommune. Ejendommen har et areal på ca. 2 ha og består hovedsageligt af klit og strand ud mod Tannis Bugt, der er en del af Skagerrak.

Området omkring ejendommen består ligeledes hovedsageligt af klit og strand. Mod sydøst ligger Tversted, som er et større by- og sommerhusområde.

Ejendommen er omfattet af Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse af 6. oktober 2021 om fredning af Tversted Grønne Front i Hjørring Kommune.⁴ Om fredningens formål og fredningens bestemmelser fremgår bl.a. følgende:

”§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

at bevare de åbne og varierede klitlandskaber,

at sikre og forbedre områdets naturværdier, herunder især den righoldige flora og det dertil knyttede dyreliv,

⁴ Link til fredningen: <https://www2.blst.dk/nfr/08234.00.pdf>

at give mulighed for naturpleje med henblik på at bevare og fremme hjemmehørende arter, der er typiske for områdets naturtyper og begrænse omfanget af invasive arter og forhindre deres videre udbredelse,
at sikre og styrke områdets funktion som spredningskorridor for hjemmehørende arter af dyr og planter mellem de fredede områder vest og øst for fredningen og langs kysten,
at sikre og forbedre offentlighedens ret til at færdes og opholde sig i området,
at medvirke til at opfylde Danmarks internationale traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturtyper og arter, herunder sikre og forbedre levesteder for Markfirben.

§ 2 Bevaring af området

1. Det fredede areal skal bevares i sin nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de efterfølgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 10, f.eks. i forbindelse med naturpleje, naturgenopretning eller rekreativ anvendelse. [...]

[...]

§ 4 Bebyggelse og anlæg

1. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter eller lignende. Bygninger, der er tilpasset landskabet og er nødvendige for den rekreative anvendelse af området, kan dog opføres inden for de to byggefeltter, der er vist med særlig signatur på fredningskortet efter forudgående godkendelse af Fredningsnævnet for så vidt angår byggeriets udformning og placering og under hensyntagen til det samlede aktivitetsniveau i de fredede arealer.

[...]

3. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. nye veje, tårne, jagstiger, vindmøller, solcelleanlæg, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ligeledes ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres nedadrettet belysning og kun i umiddelbar tilknytning til bygninger.

[...]”

2.2 Den påklagede afgørelse

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, har ved afgørelse af 2. oktober 2023 meddelt dispensation til at opføre en kopi af et historisk sømærke i klitterne på matr.nr. 38az Tversted By, Tversted. Det er som vilkår for dispensationen fastsat, at der ved etablering af sømærket skal sikres en hensigtsmæssig adgang, som nedbringer slid på naturen.

Det fremgår af afgørelsen, at det oprindelige sømærke blev opført i 1885 og fjernet af tyskerne under 2. verdenskrig. Ansøger har anført, at sømærket ønskes genopført som et kulturhistorisk vartegn for Tversted og som en hyldest til de søfolk, der har ydet en stor indsats i forbindelse med strandinger mv. Ifølge ansøgningen skal sømærket opføres efter de originale tegninger som en 14 m høj trækonstruktion med tre støtteben. Sømærkets ben vil dog blive opført uden trin af personsikkerhedsmæssige årsager.

Ansøger har foreslået tre mulige placeringer af sømærket. Den første mulighed er den oprindelige placering inden for klitfredningslinjen, hvortil der er adgang via et velfungerende stisystem. Den anden foreslåede placering er ved Tannisbugtvej, hvor sømærket kan placeres uden at skade den hjemmehørende vegetation, idet området er tilgroet med invasive hybenroser. Den tredje foreslåede placering er tæt på et ishus inden for et på fredningskortet markeret rekreativt område.

Hjørring Kommune, Lokalhistorisk Forening Tversted-Uggerby-Sørig og formanden for ejerforeningen for det nærliggende Badehotel Tannishus har under sagens behandling ved fredningsnævnet udtalt sig til støtte for projektet. Kommunen har i forbindelse hermed anført, at placeringen ved Tannisbugtvej er bedst egnet.

Det fremgår af afgørelsen, at fredningsnævnet den 30. august 2023 har foretaget besigtigelse i sagen, og at et flertal i fredningsnævnet (to medlemmer) har stemt for at meddele dispensation til genopførelse af sømærket på det sted, hvor det oprindelige sømærke stod. Flertallet har i sin vurdering navnlig lagt vægt på den kulturhistoriske værdi, der er forbundet med en genopførelse af sømærket.

Et mindretal i fredningsnævnet (ét medlem) har stemt imod at meddele dispensation under hensyn til, at det ansøgte er et markant bygningsværk med en meget synbar placering i området. Mindretallet har således vægtet de landskabelige værdier højere end de kulturhistoriske, herunder med henvisning til at fredningen bl.a. har til formål at bevare de åbne og varierede klitlandskaber, og at genopførelse af sømærket på 14 m i højden i et vist omfang vil være i strid med dette delmål.

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, at fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i § 50, stk. 1, samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan efter bestemmelsens stk. 5 kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredningssager.

Når det skal vurderes, om der kan meddeles dispensation til en ansøgt aktivitet eller foranstaltning inden for et fredet område i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, skal der således først tages stilling til, om den påtænkte aktivitet eller foranstaltning kræver dispensation i forhold til fredningsbestemmelserne, eller om det kan gennemføres uden dispensation eller ændring af fredningen. Det beror på en konkret fortolkning af fredningsbestemmelserne, om en påtænkt aktivitet eller foranstaltning overhovedet kræver dispensation. Såfremt det er tilfældet, skal der herefter tages stilling til, om der kan meddeles dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

I nærværende sag er området omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 6. oktober 2021 om fredning af Tverstedts Grønne Front i Hjørring Kommune. Det følger af fredningens formålsbestemmelse, at fredningen har til formål at bevare de åbne og varierede klitlandskaber samt at sikre områdets naturværdier. Fredningen indeholder herudover bl.a. forbud mod tilstandsændringer samt etablering af faste anlæg og konstruktioner.

Der er ansøgt om opførelse af en kopi af et sømærke fra 1885, der ifølge ansøgningen bliver ca. 14 m højt. Da det ansøgte vil indebære en opførelse af en permanent, fast konstruktion, kræver det ansøgte dispensation i henhold til naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del, har i den påklagede afgørelse vurderet, at det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Miljø- og Fødevareklagenævnet er enig med fredningsnævnet i denne vurdering. Det ansøgte vil således efter klagenævnets vurdering ikke hindre bevarelse af de åbne og varierede klitlandskaber eller udgøre en trussel mod områdets naturværdier. Klagenævnet har herved lagt vægt på, at sømærket består af en høj, let og til dels transparent konstruktion, som muliggør udsyn både under og igennem konstruktionen. Klagenævnet har endvidere lagt vægt på, at et sømærke ikke udgør et fuldstændigt fremmedelement i kystlandskabet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder imidlertid, i modsætning til fredningsnævnet, at der ikke kan meddeles dispensation til opførelse af sømærket. Klagenævnet har ved vurderingen særligt lagt vægt på, at fredningen har et landskabeligt sigte, der bl.a. gennem bestemmelsen om forbud mod opsætning af faste konstruktioner, såsom tårne og master, skal sikre, at oplevelsen af landskabet ikke kompromitteres. Hertil kommer, at der er tale om et markant bygningsværk med en meget synlig placering i området, og at konstruktionen vil have karakter af en skulptur, idet sømærket ikke vil have et praktisk eller navigationsmæssigt formål. At det ansøgte ønskes opsat af kulturhistoriske årsager er, efter klagenævnets opfattelse, ikke tilstrækkeligt tungtvejende til, at der kan meddeles dispensation, idet kulturhistoriske hensyn ikke indgår i fredningens formål.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig dels afgørelse af 2. oktober 2023 om dispensation til at opføre et sømærke inden for fredning på matr.nr. 38az Tversted By, Tversted, på adressen Tannisbugtvej 123, 9881 Bindslev, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del (FN-NJN-21-2023) samt for klager via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på <https://mfkn.naevneneshus.dk>. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Ann Toft Kristensen
Stedfortrædende formand